

О.Є Цимбал

аспірант

Київ

РЕЛІГІЙНІ ТА ЕТИЧНІ ІДЕЇ Г.С. СКОВОРОДИ

Для історії вітчизняної думки філософська творчість Григорія Савича Сковороди має особливе, неповторне значення. Дослідницька традиція містить в собі декілька абсолютно різних підходів. Зокрема, Ф. Зеленогорський розглядав Сковороду перш за все як мораліста; В. Ерн виходив з антропологізму філософської системи українського мислителя; Д.Чижевський вважав найбільш важливим в творчості Сковороди метод антиномізму; В.В.Зеньковський дотримувався думки, що загальна оцінка філософії Сковороди, його гносеологічний дуалізм, антропологія, етика і метафізика можуть отримати аутентичне пояснення тільки лише із системи його релігійних поглядів [1,68]. При всій різноманітності підходів майже всі дослідники визнають, що основною характеристикою творів Сковороди є принцип антропологізму. Антропологічна точка зору аж ніяк не суперечить містичному характеру філософії Сковороди. Навпаки, антропологізм і містицизм зливаються в оригінальне уявлення, де людина розглядається не як продукт і суб'єкт міжлюдських соціальних відносин, але перш за все як істота іншого порядку, деякою глибинною стороною свого буття причетна до світу абсолютного і духовного.

В людині виділяється певна сфера її життя, в якій релігійно-містичні почуття і настрої конкретизуються, виявляють себе. Цією сферою містичного життя стає мораль. Сковорода постає філософом-моралістом, тобто спостерігає ним в світі стан людських нравів, повсякденна, побутова норма людських відносин його не тільки не задовольняє, але і обурює, викликає різкий протест. Звідси сильний моралізаторський пафос, велике бажання бути не таким як усі і прагнення навчити інших належному добродійному способу життя. При цьому моральність розглядається як релігійний, містичний обов'язок і одночасно як нагорода людині від Бога. Саме в моральній сфері життя встановлюються безпосередні, найбільш тісні та інтимні відносини людини і Абсолюту.

Мораль у Сковороди постає необхідним етапом містичного життя. Його кінцева мета – єднання людини з Богом, знаходиться за межами емпіричного світу. Вершина людського існування українським

філософом описується в символах «перетворення» і «воскресіння». Це суто містичні категорії. В них установлюється зв'язок людини з потойбічним світом, світом абсолютного і надприродного, розриваються зв'язки людини із світом реальним і вказується на можливість спасіння людини від світу. Моральність в цій системі цінностей, будучи феноменом нашого реального світу, тісно пов'язана з містичною перспективою життя людини. І якщо пафосом всієї філософії Сковороди являється заклик до Бога, то мораль є необхідна ланка в єднанні людини з Богом. Моральнісна досконалість, моральний катарсис, очищення від злих пристрастей визнаються обов'язковими умовами релігійно-містичного життя. Моральність розглядається як необхідна умова успішного виходу людини із світу до Бога.

Література:

1. Зеньковский В.В. История русской философии: В 2т.- Л.: «Эго», 1991. - т.1., ч.1.- 221с.

І.Б. Остащук

кандидат філологічних наук, доцент

Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника

АКВАТИЧНА СИМВОЛІКА У ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ: БІБЛІЙНО-ХРИСТІЯНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Феномен творчості Г.Сковороди полягає в тому, що вона становить унікальний релігійно-філософський світ, який долає культурний континуум із виразним апелятивом – твори мандрівного автора мають бути не лише витонченою лектурою, але й повинні стати духовно-практичним освоєнням світу реципієнтів-нащадків. Г.Сковорода писав: “не будь, душа моя, из числа тѣх, кои вещество за точность почитают. Они не исповѣдуют естетства Божія. Отнимают силу и честь, бытіе и славу невещественному и Благому Духу, а вмѣсто его воздают мертвым и грубым стихіам” [1, т.2, с. 33]. Якраз символи поезії виражають силу, честь, буття й славу Нетлінному Духові. Предметом нашого дослідження є акватична символіка у творчості Г.Сковороди.

У біблійно-християнській традиції вода наділена двоякою функцією – джерела життя та вбивчої стихії. Амбівалентність символу води виразно прослідковується в художньо-філософській спадщині Г.Сковороди.